

Силабус навчальної дисципліни «Латинська мова»

Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Спеціалізація	035.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська
Освітньо-професійна програма	Іспанська мова і література, друга іноземна мова, переклад
Статус дисципліни	Нормативна дисципліна
Мова навчання	українська
Семестр	I
Кількість кредитів ЄКТС	3
Форма підсумкового контролю	Залік
Викладач	Єрьоміна Олена Юріївна, к. філол. н., доцент кафедри іспанської та французької філології КНЛУ
Анотація навчальної дисципліни	<p>Освітній компонент дисципліни «Латинська мова» покликаний сформувати основи системних теоретико-методологічних і практичних знань із лінгвістичної і перекладознавчої проблематики, засвоїти базові поняття нормативної граматики латинської мови, сформувати тематичну лексичну базу латинських слів, успадкованих західноєвропейськими мовами, що подається у лінгвокультурному аспекті, сформувати і систематизувати базу словотворчих елементів латинської мови, продуктивних у сучасних західноєвропейських мовах, закласти основи для подальших наукових розвідок у галузі етимології, історії мови; вивчаються фонетичні, морфологічні, синтаксичні особливості латинської мови, формується уявлення про латину як джерело інтернаціональної наукової термінології. Завдання вивчення дисципліни «Латинська мова»: формування навичок читання, мовлення, перекладу латинськомовних літературних джерел, розширення загальнолінгвального кругозору майбутніх філологів; формування свідомого розуміння семантики та практичного використання набутих знань у фахових дослідженнях.</p> <p>Нормативна дисципліна складається з 1 модуля «Основи латинської фонетики та морфології» і 3-х змістових модулів. Зміст 1 змістового модуля «Фонетика. Система імені в латинській мові» розкривається у таких темах: 1) Походження назви «латинська» мова. Легенди і відомості з історії Риму і латинської мови. Формування романських мов і вплив латинської мови на германські. Латинський алфавіт. Фонетика. Голосні. Дифтонги. Приголосні. Правила читання. Наголос; 2) Іменник. Основні граматичні категорії. Словникова форма іменника. Визначення відміни та практичної основи іменника. Еволюція категорії роду латинської мови; 3) Прикметник. Основні граматичні категорії прикметника. Прикметники 1 і 2 групи. Словникова форма прикметників. Узгодження прикметників з іменниками; 4) 1</p>

відміна іменників. Прийменник. Особливості вживання іменників в латинській мові; 5) Дієслово. Основні граматичні категорії. Визначення дієвідміни. Пошук дієслова у словнику. Наказовий спосіб (Imperativus praesentis activi); 6) 2 відміна іменників. Прикметники 1-2 відміни. Дієприкметник минулого часу пасивного стану (Participium perfecti passivi). Дієприкметник майбутнього часу активного стану (Participium futuri activi). 2 змістовий модуль присвячений системі дієслова, а також продовжується вивчення системи імені: 7) Дієслово. Часи основи інфекта активного і пасивного станів. (Praesens, Imperfectum, Futurum I activi et passivi); 8) 3 відміна іменників. Три групи іменників 3 відміни. Родові закінчення; 9) Прикметники 3 відміни. Дієприкметник теперішнього часу активного стану (Participium praesentis activi); 10) 4 відміна іменників. Віддієслівні іменники 4 відміни; 11) Дієслово. Часи основи перфекта (Perfectum, Plusquamperfectum, Futurum II activi). У 3 змістовому модулі проводиться систематизація вивчення системи імені та дієслова: 12) 5 відміна іменників. Парадигми відмін. Дієслово. Часи основи супіна; 13) Числівник. Типи числівників. Відмінювання числівників. Займенники; 14) Ступені порівняння прикметників. Прислівник. Ступені порівняння прислівників. Суплетивні ступені порівняння.

Підсумковою формою оцінювання результатів вивчення нормативної дисципліни є залік.

Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану)	3 кредити ЄКТС; 90 год., у тому числі:		
		Денна/вечірня форма навчання	Заочна форма навчання
	лекції	–	–
	семінарські заняття	–	–
	практичні заняття	30	
	консультації		
	самостійна робота	60	

Передумови до вивчення або вибору навчальної дисципліни

Для успішного засвоєння нормативної дисципліни «Латинська мова» студенти повинні *знати* предметну область лінгвістичних і перекладознавчих студій і розуміти сферу професійної діяльності; основні філософські та загальнонаукові засади та поняття вивчення іноземної мови, *вміти* спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; спілкуватися іноземними мовами як усно, так і письмово; абстрактно мислити, аналізувати, синтезувати, узагальнювати та систематизувати; *володіти елементарними навичками* граматики, лексики і фонетики української та іноземної мов; *використовувати* інформаційні і комунікаційні технології, інноваційні методи; *мати здатність* бути критичним і самокритичним; *застосовувати* знання у практичних ситуаціях.

Чому це цікаво/потрібно вивчати (мета)

Ознайомити студентів із загальноосвітнім значенням латинської мови, лінгвокультурною спадщиною греко-римської цивілізації, вкладом латинської мови у міжнародному термінотворенні; дати потрібний для філолога обсяг знань із нормативної граматики, словотвору латинської мови; закласти лінгвістичну базу для вивчення лексичного контенту фахових мов; розширити їхній світогляд вивченням латинських сталих висловів і фразеологізмів.

Як можна користуватися набутими знаннями і вміннями (компетентності)

Курс спрямований на розвиток у студентів таких загальних компетентностей:

ЗК 3. – Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 4. – Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 5. – Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. – Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел

ЗК 7. – Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми

ЗК 8. – Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 9. – Здатність спілкуватися іспанською мовою.

ЗК 10. – Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 11. – Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 12. – Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Дисципліна зорієнтована на набуття таких фахових компетентностей:

ФК 1. – Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК 2. – Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК 7. – Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних фактів, інтерпретації та перекладу тексту.

ФК 8. – Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 10. – Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів

ФК 19. – Здатність професійно застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації: мовознавства, літературознавства, перекладознавства та оперувати базовою термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

ФК 22. – Продуктивно працювати самостійно або у команді, розуміти і поважати різновид та мультикультурність, забезпечуючи, таким чином, соціальну взаємодію та залучення до здорового способу життя.

Чому можна навчитися (результати навчання з дисципліни)

1. Знати:

- правила читання, постановки наголосу і словниковий запис усіх частин мови;
- парадигми відмінювання іменників, прикметників, дієслів; систему часів і способів латинського дієслова; особливості будови латинського простого речення;
- послідовність морфологічного аналізу частин мови та синтаксичний розбір речень;
- близько 150 афоризмів і сталих латинськомовних виразів, які найчастіше зустрічаються в літературі і суспільно-політичному мовленні;
- близько 300 лексем базової тематичної лексики.

2. Вміти:

- пояснювати фонетичні, лексичні та граматичні явища латинської мови;
- робити граматичний коментар до тексту;
- виконувати дослівний і літературний переклад латинських речень;
- користуватися лексикографічними джерелами для аналізу і перекладу текстів.

3. Мати здатність працювати в команді та автономно.

4. Мати здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій, інноваційних методів

Навчальна логістика (тематичний план)

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Походження назви «латинська» мова. Легенди і відомості з історії Риму і латинської мови. Формування романських мов і вплив латинської мови на германські. Латинський алфавіт. Фонетика. Голосні. Дифтонги. Приголосні. Правила читання. Наголос. Словотвірні форманти –(i)ensis, -(i)anus, -inus. Лексика: Органи та частини тіла людини. Історія і культура: Римські імена.

Тема 2. Іменник. Основні граматичні категорії. Словникова форма іменника. Визначення відміни та практичної основи іменника. Еволюція категорії роду латинської мови. Gaudeamus. Лексика: Стать, родинні зв'язки. Історія і культура: Римська родина.

Тема 3. Прикметник. Основні граматичні категорії прикметника. Прикметники 1 і 2 групи. Словникова форма прикметників. Узгодження прикметників з іменниками. Демінутивні суфікси. Лексика: Характеристика людини. Історія і культура: Одяг, взуття, прикраси.

Тема 4. 1 відміна іменників. Прийменник. Особливості вживання іменників в латинській мові. Префікси і суфікси іменників 1 відміни. Лексика: Навчання. Історія і культура: Навчання у Давньому Римі.

Тема 5. Дієслово. Основні граматичні категорії. Визначення дієвідміни. Пошук дієслова у словнику. Префіксальні дієслова. Наказовий спосіб (Imperativus praesentis activi). Словотворчі суфікси і форманти на позначення nomina agentis (назв діяча). Лексика: Діяльність. Історія і культура: Професії у Давньому Римі.

Тема 6. 2 відміна іменників. Прикметники 1-2 відміни. Дієприкметник минулого часу пасивного стану (Participium perfecti passivi). Дієприкметник майбутнього часу активного стану (Participium futuri activi). Форманти іменників 2 відміни. Префіксація у значенні ступені якості. Лексика: Оселя і їжа. Історія і культура: Їжа у Давньому Римі.

Змістовий модуль 2.

Тема 7. Дієслово. Часи основи інфекта активного і пасивного станів. (Praesens,

Imperfectum, Futurum I activi et passivi). Форманти інструментального і локального значення. Лексика: Місто і село. Історія і культура: Будинки в Давньому Римі.

Тема 8. 3 відміна іменників. Три групи іменників 3 відміни. Родові закінчення. Продуктивні суфікси іменників 3 відміни. Лексика: Мистецтво. Історія і культура: Відпочинок у Давньому Римі.

Тема 9. Прикметники 3 відміни. Дієприкметник теперішнього часу активного стану (Participium praesentis activi). Субстантивіація прикметників. Продуктивні суфікси іменників 3 відміни. Лексика: Держава. Історія і культура: Державний устрій Давнього Риму.

Тема 10. 4 відміна іменників. Віддієслівні іменники 4 відміни. Форманти іменників 4 відміни. Лексика: Юрисдикція. Історія і культура: Правосуддя у Давньому Римі.

Тема 11. Дієслово. Часи основи перфекта (Perfectum, Plusquamperfectum, Futurum II activi). Продуктивний прикметниковий суфікс –is-. Лексика: Тварини і рослини. Історія і культура: Релігія у Давньому Римі.

Змістовий модуль 3.

Тема 12. 5 відміна іменників. Парадигми відмін. Дієслово. Часи основи сушіна. (Perfectum, Plusquamperfectum, Futurum II passivi). Продуктивні форманти прикметників 3 відміни, іменників 5 відміни. Лексика: Небо і земля. Історія і культура: Римський календар.

Тема 13. Числівник. Типи числівників. Відмінювання числівників. Займенники. Композиція. Лексика: Математика. Історія і культура: Римські цифри та міри.

Тема 14. Ступені порівняння прикметників. Прислівник. Ступені порівняння прислівників. Суплетивні ступені порівняння. Словотвірний ряд. Лексика: Географія. Історія і культура: Географія римлян.

Тема 15. Систематизація пройденого матеріалу. МКР

Система оцінювання результатів навчання

Поточне оцінювання:

- 1) письмовий контроль на практичних заняттях по темі пройденого матеріалу (у формі диктанту або практичного завдання);
- 2) усне індивідуальне або групове опитування під час практичних занять
- 3) тестові методи перевірки;
- 4) індивідуальна презентація з обраної культурологічної проблематики;
- 5) підготовка реферату з тематики, відведеної на самостійне опрацювання;
- 7) змістовий модульний контроль;
- 8) модульна контрольна робота.

Підсумкове оцінювання: залік

Умови допуску до заліку:

- 1) виконання МКР з дисципліни;
- 2) відпрацювання пропущених занять, якщо поточний бал менше 10

Організація оцінювання

Поточний контроль успішності студентів здійснюється протягом семестру. Під час опанування навчальним матеріалом оцінюється *аудиторна, самостійна робота* та інші види навчальної діяльності студента. Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки і практичних навичок здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем із зазначеної теми (у тому числі самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на практичних заняттях.

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності здійснюється *за накопичувальною системою*.

Атестація здобувачів освітнього рівня «бакалавр» – 1 семестр (грудень) поточного навчального року

№ з/п	Форма підсумкового контролю	Види навчальної діяльності студента	Максимальна кількість балів
	Передбачений підсумковий контроль – залік	Аудиторна та самостійна навчальна робота студента	50
		Модульна контрольна робота (МКР)I	50

Передбачаються усне опитування під час аудиторних занять, письмові індивідуальні роботи/ презентації, тестування на платформі Teams, змістові модульні контрольні роботи (ЗМК) на платформі Teams.

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента (аудиторна робота та самостійна робота) може здійснюватися в 4-бальній шкалі – “відмінно” (“5”), “добре” (“4”), “задовільно” (“3”), “незадовільно” (“2”). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування практичних занять з латинської мови позначаються “0”. Бали за ЗМК додаються до балів поточного оцінювання. Студент може підвищити свій поточний бал шляхом виконання індивідуального завдання (есе, презентація) (до 5 балів) в рамках роботи гуртка “Латинська мова та європейська цивілізація”.

Модульна контрольна робота (МКР) виконується в кінці першого семестру і є обов’язковою складовою модульно-рейтингового оцінювання навчальних досягнень студентів з дисципліни «Латинська мова».

МКР з латинської мови для студентів 1-го курсу складається з тестових завдань для перевірки рівня сформованості вмінь: тест альтернативного вибору, тест множинного вибору, заповнення пропусків, відповідь на запитання, лексико-граматичні завдання, речення та текст на переклад.

МКР виконується на платформі Teams.

Термін виконання МКР – 1 академічна година.

Оцінки трансформуються в рейтинговий бал за МКР у такий спосіб:

«відмінно» – 45-50 балів;

«добре» – 38-44 балів;

«задовільно» – 25-37 балів;

«незадовільно» – 1-24 бали.

Неявка на МКР – 0 балі

Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового бала за роботу протягом семестру і рейтингового бала за МКР.

Підсумковий контроль

Залік

Оцінка в національній шкалі (“зараховано”, “не зараховано”) та оцінка в шкалі ЄКТС виставляються на підставі семестрового рейтингового бала студента за дисципліну таким чином:

90 – 100 балів	–	A
82 – 89 балів	–	B
75 – 81 бал	–	C
66 – 74 бали	–	D
60 – 65 балів	–	E
59 балів і нижче	–	FX.

Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни **60 і вище**, отримують оцінку “зараховано” і відповідну оцінку в шкалі ЄКТС без складання заліку.

Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни **59 і нижче**, складають залік і в разі успішного складання їм виставляється оцінка “зараховано” в національній шкалі, а в шкалі ЄКТС – **E** та бал **60**. Якщо студент під час заліку отримав оцінку “не зараховано”, то йому у відомість обліку успішності виставляється оцінка “не зараховано” в національній шкалі, оцінка **FX** – у шкалі ЄКТС та його семестровий рейтинговий бал за дисципліну.

Підсумкова оцінка за національною шкалою і шкалою ЄКТС виставляється за таблицею:

Підсумковий рейтинговий бал студента (кількість балів за 100-бальною шкалою)	Оцінка за шкалою ЄКТС	Підсумкова оцінка за дисципліну за чотирибальною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
75 – 81	C	
66 – 74	D	
60 – 65	E	задовільно
0 – 59	FX	незадовільно

Політика курсу

Студент вважається допущеним до семестрового контролю, якщо він виконав усі види робіт, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.
Здобувачі вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем зобов’язані відвідувати

	<p>аудиторні заняття, виконувати завдання з самостійної роботи і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.</p> <p>Якщо студенти через поважні причини (хвороба, надзвичайні сімейні обставини тощо) не можуть відвідувати певну кількість аудиторних занять, вони мають їх відпрацювати. Процедура та форми, терміни відпрацювання пропущених занять із навчальної дисципліни узгоджує з викладачем.</p> <p>Під час роботи над усними/письмовими завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності. Зокрема: ● використання в роботі чужих текстів чи окремих фрагментів без належного посилання на джерело, зі змінами окремих слів чи речень; ● використання перефразованих чужих ідей без посилання на їх авторів; ● видавання за власний текст купленого чи отриманого за нематеріальну винагороду чужого тексту чи його фрагменту; ● несамотійне виконання будь-яких навчальних завдань (якщо це не передбачено вимогами програми); ● фальсифікація результатів наукової чи навчальної роботи; ● посилання на джерела, які не використовувалися у роботі, ● залучення підставних осіб до списку авторів наукової чи навчальної роботи, участь таких осіб у поточній чи підсумковій оцінці знань.</p>
<p>Рекомендована література</p>	<p style="text-align: center;">Основна (базова):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Єршоміна, О. Ю. (2022). <i>Lingua Latina. Латинська мова: підручник</i>. Київ: Видавничий центр КНЛУ(електронна версія) 2. Єршоміна О. Ю. (2019). <i>Латинська мова: навчальний посібник</i>. Київ: ВПЦ «Київський університет». 3. Яковенко Н. М., Миронова В. М. (2009). <i>Латинська мова: підручник для вузів</i>. Київ: ВПЦ «Київський університет». 4. Шведов В. А. (2013). <i>Латинська мова: підручник для студентів гуманітарних факультетів університетів</i>. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна. 5. Звонська Л. Л., В. М. Шовковий (2003). <i>Латинська мова: підручник для вузів</i>. Київ: Книга. 6. Єршоміна О. Ю. (2012). <i>Тематичний словник базової латинської лексики: словник</i>. Київ: ВПЦ «Київський університет». <p style="text-align: center;">Додаткова:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Грекова М. А. (2006). <i>Посібник з латинської мови для самостійної роботи студентів I курсу: навчальний посібник</i>. Київ: Вид. центр КНЛУ. 2. <u>Миронова В., Корольова Н., Ластовець М. (2018). <i>Українсько-англійсько-латинський словник: словник</i>. Київ: ВПЦ «Київський університет».</u> 3. Скорина Л. П., Скорина О. А. (2004). <i>Латинсько-український, українсько-латинський словник: словник</i>. Київ: Обереги. 4. Пашкова Н. І. (2000). <i>Методичні рекомендації до вивчення практичного курсу латинської мови</i>. Київ: КНЛУ.
Інформаційні ресурси в Інтернеті	
<ol style="list-style-type: none"> 1. http://www.pinax.com.ua/ 2. http://www.perseus.tufts.edu/hopper/ 3. https://www.cnrtl.fr/etymologie/ 4. http://penelope.uchicago.edu/Thayer/E/Roman/Texts/home.html 5. http://www.linguaeterna.com/vocabula/ 6. http://www.latinpro.info/latinproverbs 	